

En Episode fra Krigen med England 1807-14

Ved Anna Myrhøj.

Ved Udarbejdelsen af en Stamtavle over en Slægt *Kastrup* fra Vester Egede i Præstø Amt, har jeg af Læge M. P. Th. Kastrup, tidl. Haderup, velvilligst faaet overladt nogle Optegnelser om Slægten, delvis foretaget af hans Farfar Morten Kastrup, og da denne i Tiden fra 1844—56 var Lærer i Holbæk Amt, og da hans Far, Løjtnant, Godsejer Niels Juul Kastrup (i 1814 Ejer af Havnsø Mølle) spiller Hovedrollen i en Træfning ved Sejro Bugt under Krigen med England 1807—14, har jeg tænkt, at følgende lille Uddrag af Optegnelserne, som jeg har Familiens Tilladelse til at offentliggøre, muligvis vil have Interesse for en Del af Aarbogens Læsere.

„... De Engelske Orlogsmænd foruroligede ofte Kysterne ved Nordsjælland, gik i Land og bemægrigede sig fra Beboerne alt, hvad de kunde bruge; for at forebygge sligt ved Sejro Bugt blev 4. Btl. af d. Livregiment beordret til dens Kyster.

Der viste sig en Dag 2 større Engelske Orlogsmænd, som satte Kurs efter Nexelø. Fader laa i de samme Dage i og omkring Havnsø, der ligger adskilt ved et smalt, dybt Sund fra Nexelø. Fader ejede den Gang Møllen, hvor hele Familien boede, og der syntes at være stor Fare for den, eftersom Engelskmanden utvivlsomt vilde gøre Landgang der paa Kysten.

Fader sendte straks Ordinants til Hovedkvarteret paa Adellers-

borg efter Forstærkning, men da denne udeblev, traf han selv efter bedste Evne Foranstaltninger til at drive Fjenden bort.

Der var heldigvis et Par gamle Kanoner med Munition tilstede, dem tvang han nogle Møllegæster til at køre op bag en i Hast opkastet Skandse.

Englænderne fyrede stærkt og flere Kugler faldt ind i Møllen og Møllestedet. Endelig var Fader med sin Afdeling færdig med dens Forberedelser, ladede de 2 Kanoner og fyrede; ved det første Skud gik en Mast overbord paa den nærmeste Orlogsmand, og ved det 2. røg Hatten af en Mand paa samme Skib, men nu vendte Fjenden og stod ud efter, og Faren var for den Gang fjernet.

Moder udtalte, at hele Familien var i den største Skræk, og ingen vidste, hvor der var Skjul at finde. Hun gemte en af de engelske Kugler og brugte den i mange Aar til Sennepslod; jeg har som Barn set den mange Gange og betragtet den med Henrykkelse; den burde ikke være gaaet tabt.

Min Faders Deltagelse i Krigen havde ødelagt hans Helbred, hvorom Pastor Thygesen skrev paa en Plade paa Faders Ligkiste: Da Fædrelandet i Ufredstid ængstedes af Fjenden, opofrede han dets Forsvar sin Kraft, ja vel endog sit Helbred; med Tab af dette vendte han med Freden tilbage til den fredelige Plet, som var hans Beskæftigelse indtil han sidste 29. April tog Afsked med denne Verden og vandrede højere Bestemmelse nærmere. Hans Liv var Virksomhed, hvoraf han ei blev træt. (Men Kraften var kun Svag, enu før han blev mæt, Manibus ejus quietem). Aar 1818 solgte Fader Havnsø Mølle og forpagtede Haraldslund et Par Mil fra Aarhus, efter 6 Aars Forløb afstod han Forpagtningen til sin Broder Peter og købte Herregaarden Wedø af Rentekammeret for 14000 Rbdl. (50 Aar derefter solgtes den af Anker Secher for 132,000 Rbdl.); her døde min kjære Fader den 29. April 1825 og efterlod Moder i en beklagelig Stilling med 11 Børn, hvoraf kuns Karoline var forsørget og ingen istand til at bestyre Gaarden.

Fornævnte Pastor Thygesen i Maria Magdalene og Onkel Peter bleve udnævnt til Lavværger henholdsvis for Moder og os stakrels Børn. Forholdene var vist i høj Grad precaire, hvilket kom

tilsyne i den Bestemmelse, som vedtoges om Wedø. Denne blev nemlig paa 10 Aar forpagtet bort til Krigsassessor Secher, som fik Forkjøbsret til Gaarden for den samme Pris, som Fader havde givet. Hvordan det gik til, kan jeg ikke bestemt angive, thi jeg var jo et Barn og opdraget paa Saraslyst, men Secher blev Ejer af Wedø; Moder blev boende i Møllestedet ved Gaarden, fik aarlig Aftægt og havde et godt Stykke Havejord til Brug for sin Livstid, men vi Børn fik intet. Hvem ved hvad det var godt for?

Var Moder vedblevet at beholde Gaarden, kunde Forholdene maaske være blevet enu sørgeligere og hun maaske kommet til at lide Nød. Aaret efter Faders Død flyttede hun ind i sit Enkesæde, de Confirmerede Børn vare alle eller maatte nu ud at tjene og hun havde enu 5 hjemme, og Haabet om at vi Sødskende kunde gaa en lys Fremtid imøde svandt.

Fremtiden saa mørk og sørgelig ud for Moder, men hun var en brav og stræbsom Kvinde, der paakaldte Guds Hjælp og tabte ikke Modet ved den beklagelige Stilling, hvori hun var stedt.

Hun levede 28 Aar efter Fader, var hæderlig og var agtet af alle, som kjendte hende. Da Alder og Svagelighed m. m. begjyndte at tynde haardt, flyttede hun til Ebeltoft, hvor hun boede 4—5 Aar. Her endte hun sit virksomme Liv ved en rolig Død d. 12. Januar 1853, i sit 79. Aar. Hendes Lig blev jordet ved Siden af Faders paa Koed Kirkegaard, Hjørnet mellem Vaabenhuset og Skibet op ad Koret til. Vi Børn velsigne hendes og Faders Minde.“

Niels Juul Kastrups Forfædre kendes tilbage til Bartskeer Jacob Jørgensen, død 1729, nogle og 40 Aar gl. Slægten er forgrenet til Taasinge, Langeland, Fyen, Jylland og Norge. N. J. Kastrups Hustru hed Christiane Frederikke Sahlgreen; hun har været en stærk Kvinde, for, som Sønnen siger, sad hun ved Mandens Død tilbage med den store Børneflokk, som ikke kunne klare sig selv.

Det gik dem dog godt i Livet. Den ældste Datter, Caroline, blev gift med Pastor Storm til Ø. Starup-Nebel. Jørgen blev Lærer. Andreas var Møller i Øxenmølle, Sd. Dyrs Herred. Nielsine var hjemme hos Moderen. Christiane blev Lærer Lehrmanns Kone i Gjerrild. Julies Mand, Johan Diderik Petersen, var en Tid Mejeri-forpagter paa Bannerslund, senere rejste Familien til Amerika.

Engel var gift med Dyr læge Tander i Ebeltoft. Johannes blev Købmand i Vejle og Morten Lærer. Et Par af Børnene døde unge.

Morten fortæller paa en smuk og rørende Maade om sin Barn-dom og Ungdom:

„Mit store Mig selv, blev 2 Aar gammel antaget som Plejebarn af Justitsraad Kjerulff paa Saraslyst ved Aarhus, hos hvem min Fader i sin Ungdom havde været Fuldmægtig, medens Justitsraaden var Godsforvalter paa Marselisborg. Personligt Venskab til mine Forældre og Kjerligt Hensyn til deres store Børneflok bevirkede, at Kjerulffs Familie toge mig til sig og opdrog mig, til jeg var konfirmeret. Hos denne elskelige Familie tilbragte jeg saaledes 13 Aar, de gamle betragtede mig som deres Søn, Døtrene som deres Broder. Jeg stod bestandigt i et hengivent og taknemmeligt Forhold til den Kjerulffske Familie, disse velsignede Mennesker, de lode mig tage Arv efter dem og toge hjertelig Deel i Wee og Vel, saa længe de levede. Nu er de alle døde. Gud bevare deres Sjæle hos sig.

Efter min Konfirmation var jeg i 8 Aar ved Handelen i Kallundborg, hvorefter jeg frekventerede Lyngby Seminarium, fik en god Examen 1843 og Aaret efter af gamle Grev Lerche til Lerchenborg kaldet til Skolelærer og Kirkesanger i Svallerup ved Kallundborg, hvor jeg fongerede i 12 Aar og mindes Beboerne med Tak og Hengjivenhed. 1856 forflyttede Biskop Martensen mig til Rørvig ved Issefjordens Indløb, her var yndigt at være om Sommeren men trist og koldt om Vinteren, hvorfor jeg blev meget tilfreds, da Biskop Martensen 1863 forflyttede mig til Kornerup, hvor jeg nu er og befinder mig vel og takker Gud for mit Hjem og min Løn, der er af en saadan Størrelse, at jeg kan leve uden Nærings-sorg, som forhen ofte stærkt hjemsøgte mig.

Den 4. Oktober 1844 blev jeg ægteviet i Rørby Kirke ved Kallundborg med Lærer Hammers Datter smst. Ane Petrine, med hvem jeg var forlovet i 4 Aar“

Der er Livskraft i Slægten, og derfor skal det gamle Vers, skrevet for over 150 Aar siden, og som sammen med flere Generations Fødsel og Død er noteret i en gammel Bibel, slutte denne Minderune for den gamle Hædersmand Lærer Morten Kastrup.

„Som Stammen frugtbar var vil Poderne og blive,
god Stammes Poder skal jo rare Frugter gjive,
helst naar de komme kuns i god og frugtbar Jord,
saa var der ingen Tvivl, der bliver jo en Hjord,
af mange yndige, velskabte Piger — Dreng,
hvortil jo Staten maa til alle Tider trænge,
om den skal ved Magt og i sin Orden blive,
god Stammes Poder da maa rige Frugter gjive.
Gid denne Stamme da, som vist er af den ægte
i Frugtbarhed og alt, det ingen den skal nægte,
her længe blive ved og ikke reent udgaae
før den af Poderne her mange Frugter faae.
Gid Poderne med Stammen velsignet blive maa,
fra Himlen svares Amen: det dennem vel skal gaa.“
